

УДК 657.1.011.56

А.О. Пашніна, викладач

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛІКУ**А.О. Пашнина**, преподаватель

Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно, Украина

ПРЕИМУЩЕСТВА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АВТОМАТИЗИРОВАННОЙ ИНФОРМАЦИОННО-УЧЕТНОЙ СИСТЕМЫ В КОНТЕКСТЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ХОЗЯЙСТВЕННОГО УЧЕТА**Anna Pashnina**, teacher

Rivne State Humanitarian University, Rivne, Ukraine

ADVANTAGES OF USING AUTOMATIC INFORMATION SYSTEM IN THE CONTEXT OF THE INTEGRATED SYSTEM OF COMMERCIAL ACCOUNTING

Сучасні трансформації в економіці, вимоги до регулювання господарської діяльності суб'єктів обумовлюють впровадження на підприємствах єдиної автоматизованої інформаційно-облікової системи. Використання в інформаційних технологіях методично гармонізованих показників бухгалтерського, податкового та управлінського обліку здатне підвищувати ефективність діяльності підприємства в умовах постіндустріального суспільства. Визначено завдання інформаційних систем, їх аналітико-інформаційне забезпечення. Наведено модель комплексної автоматизації процесів інтегрованої системи господарського обліку. Обґрунтовано, що інформаційні потреби та запити для кожного підприємства повинні бути задоволені за рахунок пошуку нових альтернативних варіантів управлінських рішень, на які значною мірою впливає взаємозв'язок облікової інформації та бізнес-процесів підприємства. Досліджено ринкову сегментацію користувачів ERP-систем, використання таких систем вітчизняними підприємствами. На основі дослідження сформовано переваги та недоліки основних конкурентних програмних продуктів.

Ключові слова: інформаційні системи, інформаційні технології, господарський облік, автоматизація обліку, підсистеми обліку.

Современные трансформации в экономике, требования к регулированию хозяйственной деятельности субъектов обуславливают внедрение на предприятиях единой автоматизированной информационно-учетной системы. Использование в информационных технологиях методично гармонизированных показателей бухгалтерского, налогового и управленческого учета способно повысить эффективность деятельности предприятия в условиях постиндустриального общества. Определены задачи информационных систем, их аналитико-информационное обеспечение. Приведена модель комплексной автоматизации процессов интегрированной системы хозяйственного учета. Обосновано, что информационные потребности и запросы для каждого предприятия должны быть удовлетворены за счет поиска новых альтернативных вариантов управленческих решений, на которые в значительной мере влияет взаимосвязь учетной информации и бизнес-процессов предприятия. Исследовано рыночную сегментацию пользователей ERP-систем, использование таких систем отечественными предприятиями. На основе исследования сформировано преимущества и недостатки основных конкурентных программных продуктов.

Ключевые слова: информационные системы, информационные технологии, хозяйственный учет, автоматизация учета, подсистемы учета.

Modern transformations in the economy, the regulation requirements of economic activity of enterprises contribute to the implementation of a unified automatic information accounting system. The use of systematically harmonized indicators of accounting, tax and management accounting in information technology can increase the effectiveness of the enterprise in a post-industrial society. In the article there are identified the challenges of information systems, their analytical and informational software. The author presented a model of integrated automation system of integrated economic accounting. It is proved that the information needs and requests for each company should be met by finding new alternatives of management decisions, which largely depend on the relationship between accounting information and business processes. It is also researched the market segmentation of users of ERP-systems and the use of such systems by domestic enterprises. Based on the research, the main advantages and disadvantages of competitive software products are formed.

Key words: information systems, information technology, economic accounting, automation of accounting, accounting subsystem.

Постановка проблеми. Враховуючи усі процеси, що функціонують на сучасних підприємствах та притаманні постіндустріальному суспільству, важливим є визначення аналітико-інформаційного забезпечення, яке повинні використовувати автоматизовані інформаційно-облікові системи.

На відміну від наявних підходів, у статті запропоновано поняття *інтегрованої системи господарського обліку*, до складу якої входить бухгалтерський, податковий та управлінський облік. Лише комплексне використання інтегрованої системи господарського обліку (ІСГО) у єдиній автоматизованій системі дозволить підвищити ефективне функціонування підприємства на ринку, проведення оперативних контрольних та аналітичних процедур, отже, забезпечити результативність управління фінансово-господарською діяльністю загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним основам автоматизації обліку, використанню інформаційних технологій присвячено значну кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Серед вітчизняних науковців це: С.В. Івахненко, В.П. Завгородній, Т.А. Писаревська, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.Г. Загородній, Ю.А. Кузьмінський, С.О. Левицька, Л.О. Терещенко та інші.

Проте є велика кількість факторів, що постійно змінюють потреби підприємства у контексті ефективності управління, а саме через комплексний підхід інтегрованої системи обліку до пріоритетів та інформаційних потреб як користувачів, так і працівників суб'єкта.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальною залишається потреба у дослідженні переваг та недоліків, які надають такі автоматизовані інформаційно-облікові системи на прикладі конкретних програмних продуктів.

Грунтуючись на працях вітчизняних учених, варто виокремити актуальність та переваги комплексного автоматизованого обліку, що потребує додаткового дослідження теоретичних та практичних його підходів. Зазначене і є **метою дослідження цієї роботи**.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автоматизована інформаційно-облікова система (АІОС) – продукт інтелектуальної діяльності, що є видом інформаційного ресурсу за результатами обліку, включає в себе технічні та програмні засоби (за допомогою яких здійснюється оброблення та зберігання облікової інформації), включає облік усіх активів підприємства, формуючи тим самим його вартісну оцінку. Ефективне використання інформаційно-облікового ресурсу (ІОР) впливає на якість управління, призводить до зростання продуктивності рівня виробництва на підприємстві.

Відповідно до Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» інформаційна (автоматизована) система – це організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів [7]. М.С. Пушкар, М.Т. Щирба у своїй монографії зазначають, що особливість системи обліку та облікової політики у постіндустріальній економіці у тому, що «відбулась диференціація на три підсистеми – управлінський облік (що обслуговує менеджмент операційного рівня), фінансовий, що узагальнює дані для складання звітності відповідно до стандартів обліку, та стратегічний облік (на основі планування обліку, аналізу інформації, яку використовують для стратегічного менеджменту)» [8].

У постіндустріальній економіці одним із видів виробничих ресурсів суб'єкта є інформаційний. Цілком слушним є твердження вітчизняних науковців, що інформаційне забезпечення здійснюється за результатами інтегрованої системи обліку, до складу якої входять: бухгалтерський, управлінський (внутрішньогосподарський) та податковий облік. Вважаємо за доцільне вести мову про інформаційне забезпечення як про інформаційно-обліковий ресурс (ІОР), визначивши критерії його корисності та оцінки. В Україні можна виділити чотири основні підходи до вирішення проблеми автоматизації обліку: універсальний, спеціалізований, компонентний та індивідуальний [10].

Можливості АІОС зростають за рахунок автоматичного формування усіх видів та форм звітності. Облікові дані згруповані при цьому таким чином, щоб якнайкраще бути

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

придатними для управлінських цілей, тобто за критеріями цільового форматування (рис. 1).

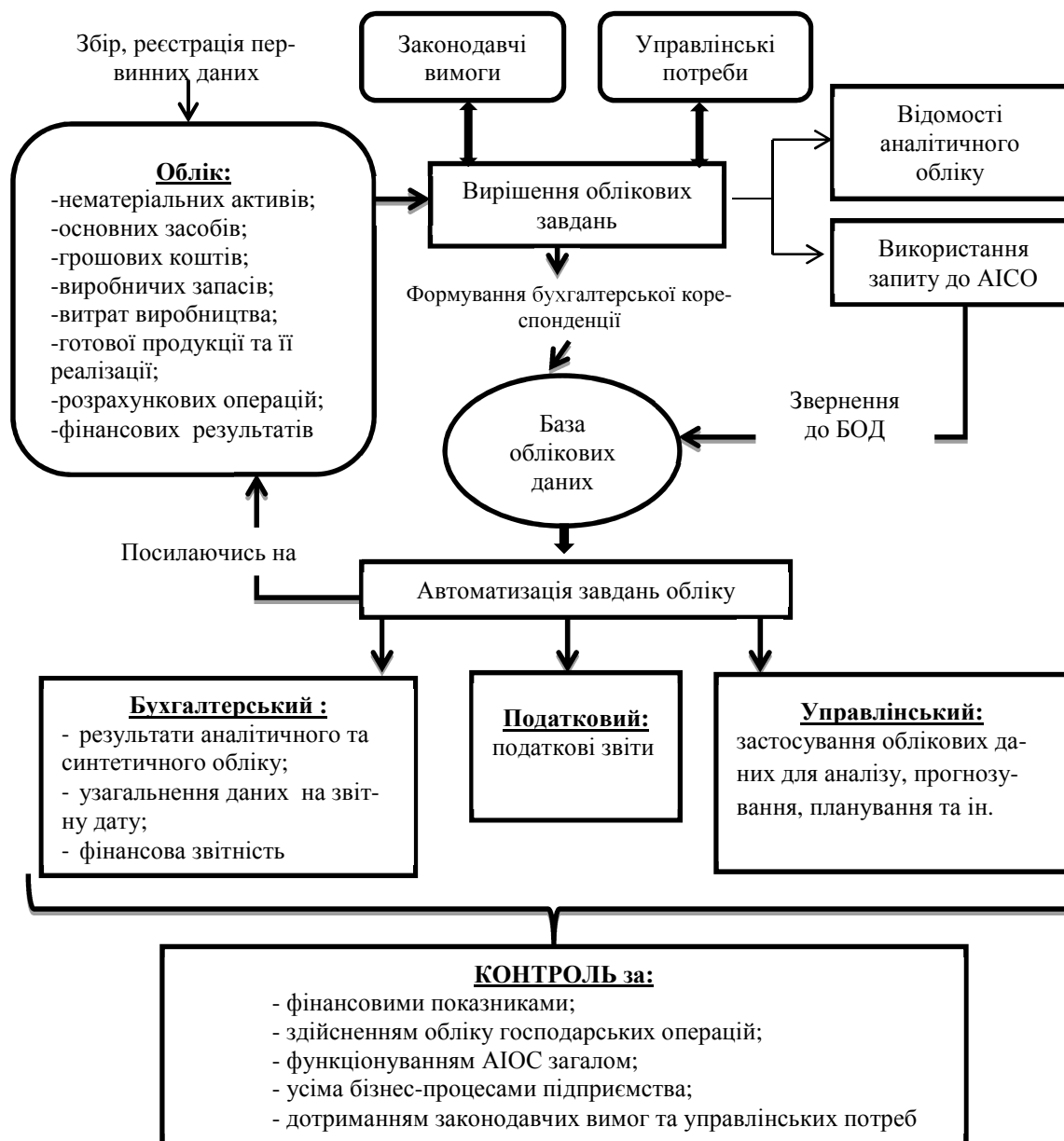

Рис. 1. Модель комплексної автоматизації процесів у розрізі підсистем бухгалтерського, податкового та управлінського обліку

Джерело: побудовано автором.

На нашу думку, крім важливої облікової функції, яку виконує АІОС, впровадження у систему аналітичних функцій з метою проведення аналізу різнобічних напрямків роботи підприємства та усіх сфер його функціонування є досить важливим при використанні АІОС (рис. 2).

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Рис. 2. Аналітично-інформаційне забезпечення АІОС

Джерело: побудовано автором.

Отже, сучасна інформаційна система у контексті управління підприємством (зокрема, кожним з його бізнес-процесів) дозволяє забезпечити вирішення таких завдань:

а) забезпечення доступності облікової інформації щодо стану виробничого процесу, її достовірності з усіх проведених етапів його реалізації;

б) зменшення часу на здійснення обліку, аналізу та контролю облікової інформації;

в) можливість оперативної передачі інформації та різного роду повідомлень по внутрішній структурі підприємства;

г) скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат;

д) своєчасне виявлення проблем та їх оперативне усунення, можливість контролю усіх ланок виробництва, включаючи проектування оперативного управління;

е) використання інформаційних технологій (Microsoft SQL Server и Analysis Services, Hyperion Essbase, Cognos Power Play, Business Objects, Micro Strategy, SAP BW, Cartesis Magnitude, Oracle Express, OLAP Option, IBM Cognos TM1) для здійснення системного аналізу [12];

є) використання корпоративних систем фінансового планування (Adaytum e. Planning, Hyperion Pilar, Comshare MPC), засобів стратегічного планування (Project Expert) [11];

ж) використання платформи Data Mining [13] для аналітичного прогнозування діяльності підприємства.

На сьогодні успішно функціонуючі підприємства досягли високих результатів, у тому числі використовуючи концепцію управління ресурсами підприємства (ERP), що стала світовим стандартом управління підприємствами. Впровадження методичного та організаційного забезпечення на усіх рівнях ефективного функціонування нерозривно пов'язано із застосуванням та впровадженням ІС класу ERP (або ERP-систем). Досить часто на підприємствах поряд з ERP також встановлюють CRM-систему.

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Деякі зарубіжні аналітики навіть вважають, що мета ERP-систем – не стільки поліпшення виробничої діяльності підприємства, скільки зменшення витрат і зусиль на підтримку його внутрішніх інформаційних потоків [1].

За даними міжнародного аналітичного агентства IDC, що здійснило огляд українського ринку систем комплексної автоматизації підприємств, близько 26,4 млн \$ становить обсяг ринку ERP-систем [3]. Для більшої деталізації результатів аналізу проведено сегментацію ринку та користувачів (споживачів) цього продукту (рис. 3).

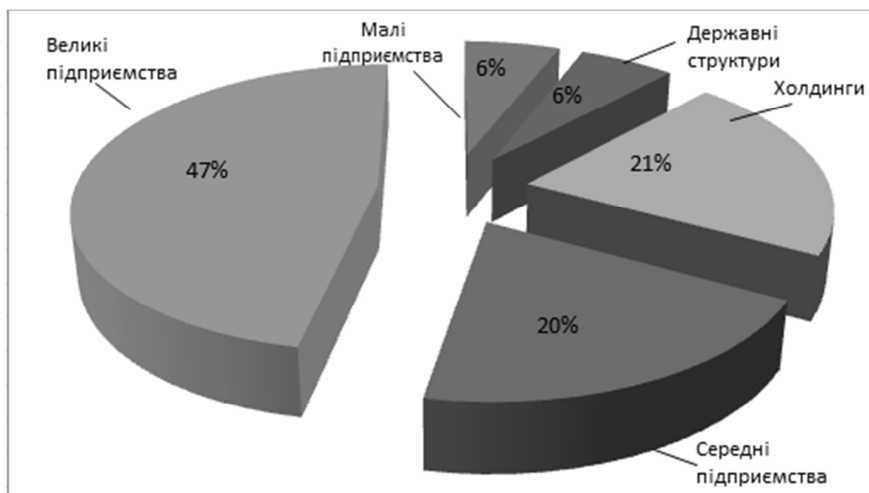

Рис. 3. Користувачі ERP-систем, %

Джерело: побудовано автором на підставі [3].

Дослідження, аналіз ринку програмного забезпечення на українських підприємствах підтверджують, що найбільш широке застосування у практичній діяльності мають автоматизовані системи SAP та 1С. Саме вони є лідерами на ринку (рис. 4).

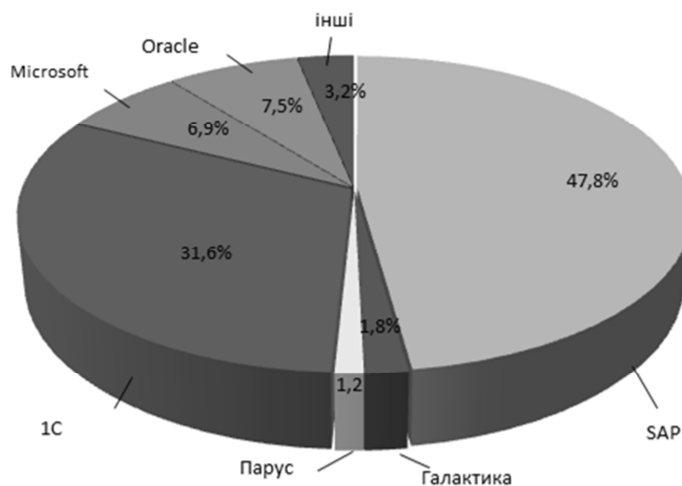

Рис. 4. Використання підприємствами ПЗ автоматизації діяльності, %

Для розуміння переваг і недоліків у програмних продуктах, які на вітчизняному ринку користуються найбільшим попитом, порівнюємо їх за основними ознаками (табл.).

Можемо зробити висновок, що кожен з цих продуктів є конкурентоспроможним, тобто здатним задовольнити потреби не тільки бухгалтерії підприємства, а й інших економічних та управлінських відділів для вирішення стратегічних та оперативних програм менеджменту організації господарської діяльності.

Таблиця

Порівняння основних конкурентів на ринку облікового ПЗ

№ з/п	Ознака порівняння	1С: Підприємство	ПАРУС-Корпорація	Галактика
1.	Підприємство, на якому використовується програма	Малі, середні (у т.ч. державні) підприємства	Середні, великі підприємства	Середні, великі підприємства
2.	Фірма-виробник	1С	Парус	Галактика
3.	Функції:			
а)	Синтетичний облік	+	+	+
б)	Багатовимірвальний аналітичний облік	+	+	+
в)	Багаторівневий аналітичний облік	+	+	+
г)	Мультивалютний облік	+	+	+
д)	Шаблони типових операцій	+	+	+
е)	Підготовка первинних документів	+	+	+
є)	Стандартні форми звітності, які відповідають чинному законодавству	+	+	+
ж)	Засоби побудови довільних звітів	+	+	+
з)	Зміни правил побудови довільних звітів	+	-	-
и)	Зміна правил побудови звітів за довільними критеріями без використання програмування	+	+	+
і)	Створення звітів за довільні періоди	+	+	+
ї)	Облік за підсистемами: - управлінського - податкового - бухгалтерського	+	+	+
й)	Ведення обліку по декількох підприємствах	+	-	-
к)	Повнота набору інформації, що зберігається	+	+	+
л)	Наявність детальної довідкової системи	+	+	+
м)	Підтримка з боку розробника	+	+	+
4.	Мережева версія	Клієнт-сервер	Клієнт-сервер	Клієнт-сервер
5.	Особливості	Ведення обліку з декількома планами рахунків, можливості управлінського обліку, побудова аналітичної звітності; вирішення завдань планування, бюджетування та фінансового аналізу	Бухгалтерський облік, відповідно до МСФЗ, управління усіх ланок (логістика, автотранспорт, відносини з клієнтами, закупки, реалізації), планування та облік проектів, виробництва, OLAP	Виробниче планування та управління виробництвом, контролінг, управління персоналом та кадровою політикою, логістичними операціями, оперативний фінансовий і управлінський облік

Джерело: побудовано автором на підставі [9; 4; 5; 6].

Незважаючи на те, що показники компанії 1С: Підприємство значно нижчі, ніж у світових провідних ІТ-систем, вона має значні переваги перед іншими конкурентами внаслідок гнучкості реагування на запити замовника і можливості оперативного впровадження у свої продукти сучасних технологій. Визначальними причинами вибору програмного продукту компанії 1С: Підприємство є наявність галузевої компетентності та великий досвід реалізації проектів.

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Висновки і пропозиції. Впровадження на підприємствах АІОС, що комплексно здійснюють усі види обліку, дає можливість здійснювати результативне адміністрування оперативного та стратегічного управління за рахунок достовірної, об'єктивної, повної та своєчасно отриманої інформації. У свою чергу, це відкриває такі можливості, як:

- збереження облікової інформації за всіма процесами в одній базі даних;
- створення будь-якого виду звітності відповідно до потреб управління соціально-економічної та екологічної складових господарської діяльності;
- оптимізацію усіх процесів, систем обліку, а отже, і підвищення рівня контролю;
- підвищення ефективності роботи персоналу та скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат;
- раціональне використання коштів, оптимізацію операційних витрат, що в результаті забезпечують використання фінансових показників.

У роботі аргументовано достатню кількість фактів, що підтверджують: використання АІОС, в яких комплексно використовуються усі підсистеми обліку, відкриває перед підприємством інноваційні за змістом та функціональними можливостями перспективи. Беручи за основу досвід впроваджених за кордоном ERP-систем, можемо стверджувати, що вітчизняні програмні продукти з кожним роком удосконалюються і збільшують як перелік своїх можливостей, так і результати від їх використання. Зазначене, безперечно, покращує процес управління підприємством на усіх його структурних рівнях.

Список використаних джерел

1. Глинских А. Мировой рынок ERP-систем [Электронный ресурс] / А. Глинских // Jet Info информационный бюллетень. – 2002. – № 2(105). – Режим доступа : http://www.jetinfo.ru/Sites/new/Uploads/2002_2.DF9C812FFBD9496BAE9694E27F2D9D1D.pdf.
2. Левицька С.О. Інформаційна складова податкового менеджменту на мікрорівні в контексті сталого національного розвитку «Бізнес Інформ» / С. О. Левицька, О. О. Осадча // Бізнес Інформ. – 2014. – № 5. – С. 332–337.
3. Николаева Т. Полный автомат. Обзор украинского рынка систем комплексной автоматизации предприятий [Электронный ресурс] / Т. Николаева. – Режим доступа : http://www.business.ua/articles/uypravlenie_predpriyatiem/Polnyy_avtomat-30570/.
4. Офіційний сайт фірми 1С [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://v8.1c.ru/buhv8/325.htm>.
5. Офіційний сайт фірми Парус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.parus.ru>.
6. Офіційний сайт фірми Галактика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.galaktika.ru/erp/buxgalterskij-i-nalogovuj-uchet.html>.
7. Про захист інформації в автоматизованих системах [Електронний ресурс] : Закон України від 05.07.94 р. № 81//94-ВР (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
8. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2010. – 260 с.
9. Стрибок бухгалтера на 8.0. Переваги переходу на «1С: Підприємство 8.0» // Дебет-Кредит. – 2006. – № 9.
10. Третяк Н. М. Автоматизація обліку підприємств агропромислового комплексу / Н. М. Третяк // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 11. – С. 116–120.
11. Albert H. Segars. Profiles of Strategic Information Systems Planning / Albert H. Segars, Varun Grover // Information Systems Research. – Vol. 10. – No. 3, September 1999. – P. 199–232.
12. Keeble L. Community informatics: themes and issues / L. Keeble, B. Loader // Community Informatics: Shaping Computer-Mediated Social Relations. – New York, 2001. – P. 263–283.
13. Han J. Data Mining: Concepts and Techniques Second Edition / J. Han, M. Kamber. – University of Illinois at Urbana-Champaign, 2006. – 703 p.